

A rokokó mélysége

Csáki Róbert kiállítása

Társalgó Galéria, 2016. VI. 30-ig

HEMRIK LÁSZLÓ

A művészet történetében az intenzív, nyughatatlannak tetsző időszakok után egy kontemplatív korszak következik – alapesetben. Ilyenkor a formarendszerek, a világ szemlélete, az ízlés a megelőzőek ellentétébe csapnak át, miközben a meghaladott, a leváltott szellemi és formastruktúrák a mélybe süllyednek, és onnan próbálnak meg visszahatni az aktuális folyamatokra.

foto: Borsos Mihály

CSÁKI RÓBERT:
Menyasszony, 2015
olaj, vászon, 195x150 cm

A művelt, jó kezű festőt mindig is érdekelték a legkülönbözőbb kulturális, művészi, antropológiai alakzatok, hogy aztán akár a mértéktelenség kockázatát is vállalva, működésbe hozza őket. Egyik kezében a misztikum, a szellem, az univerzális gondolat, míg a másikban az egyén magára maradottságának, az egzisztencia drámájának megrajzolásának igénye.

A rokokó nem a nagy számvetések művészete, de tagadhatatlan lélekábrázolásának kifinomultsága, még ha az időnként groteszk formát is ölt. A rokokó intenzitása, változatossága, játékosága jól passzol Csáki munkásságához, aki még véletlenül sem a klasszicizmus „nemes egyszerűségével és csendes nagyságával”

A rokokó különösége abban állt, hogy ahelyett, hogy a barokk ellentétébe fordult volna, tovább fokozta annak habzó illuzionizmusát.

Miközben egyáltalán nem mellékesen megtagadta a vallásos szerepvállalást. Az antiklerikális arisztokráciát szolgáló művészetben a léhaság igyekezete példátlan iramban valósította meg a totális dekorativitást.

Nem véletlen, hogy Csáki Róbertet megtalálta a rokokó attitűdje.

(Winckelmann) nyúl hozzá, miközben azért egy elegáns gesztussal megidézi Ingres-t, a rokokót váltó klasszicizmus egyik jeles alakját (Hommage á Ingres).

Csáki megtanulta a rokokó formanyelvét, használja a rokokó témákat, az alakokat körülölelő fényköröket, a sajátos műfajokat, az ovális képfarmát, de elsajátította magát a rokokó totalitást is, hiszen Csáki kiállítása egyetlen műalkotásként is értelmezhető a Társalgó Galéria 18. századot idéző tereiben. (Egy rokokó szalonban szerves organizmussá lényegül a falfestmény, a stukkó, a porcelántárgy és a bútorok.)

Az *Andante* című kép rózsaszín fényorgiája vezeti fel a kiállítást.

Ebből az impresszionisztikus máorból fognak a tárgyak, az emberek, a titokzatos lények s velük a borzalmak is kibomlani. A belső teremben jobbra még az idilli látvány dominál. E képek közül kiemelkedik a stílusbravúrként is értelmezhető *Liget*. De az idill csak látszat, ezt jelzi előre egyik kedvencem, a kisméretű képek közé tartozó, három képkötő komponensre épülő *Kísérők*. A kép egy fényoszlopot, egy titokzatos embercsoportot és egy négyzetes formát foglal magában, mely utóbbi lehet egy ladik, egy ágy vagy egy koporsó. A szomszédságában lévő *Mennyasszony* szintén a sejtetés eszközével él: a képen látható női alak egy tündér a Szentivánéji álomból, vagy a fátyol mögött egy démon lakozik?

A tágas, középső terembe került a nagyobb munkák többsége. Ezek mindegyike a rokokó festészet jellegzetes női portréit, azok beállítását követi, de a fodros, dagályos ruhákat viselő arcok helyén a megkínzottság, az állati fájdalom, a halál tenyészik. Közöttük is a leghorrorisztikusabb a *De Capo Al Fine*, amivel a kiállítás végleg kimozdult az idillből, miközben továbbra is pulzál az anyag: hol megfeszül, hol elenged, hol a borzalom, hol a könnyedség időzik a képeken.

A harmadik terem képei visszavesznek a nagyterem nyílt brutalitásából, de már nem találnak vissza az első képek ártatlanságához, ámbar a *Vihar után II.* szép pandantja a *Kísérők*nek, ahogy izgalmasan hatnak a képeken a ködből kibomló épületek (*Átutazó I., Aranykor*).

Csákinál a rokokó új értelmet nyer. A rokokó révén megidézi saját maga, a 20. századi, valamint a kortárs festészet néhány idillbomlasztó törekvését, így Francis Bacon, az amerikai George Condo, illetve a hazai szcénából Kis Róka Csaba vagy Györfly László munkáit, de nem ellentételezéseként, hanem azért, hogy általuk a rokokó egy új, mélyebb, eddig nem ismert mélységéig jussunk el.